

Ebü'l-Velîd el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye* Adlı Eseri ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

 Ahmet Gemi*

Atıf: Gemi, Ahmet, Ebü'l-Velîd el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye* Adlı Eseri ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, Artuklu Akademi, 2023/10 (1), 45-57.

Öz: Endülüs, İslam kültür ve medeniyetinde önemli bir yere sahiptir. Müslümanların Endülüs'e yerleşmesiyle birlikte burada sosyal, kültürel ve ekonomik olarak büyük bir gelişme yaşanmıştır. Bu ilerlemenin bir sonucu olarak bölgede Arap dili ve edebiyatı da gelişme göstermiş ve üzü günümüze kadar ulaşan birçok Endülüslü âlim yetişmiştir. Bu âlimlerden biri, Endülüslü edip ve şair Ebü'l-Velîd Süleymân b. Halef et-Tüçibî el-Bâcî'dir.

Ebü'l-Velîd el-Bâcî, *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı edebi bir eser kaleme almıştır. İki çocuğuna yaptığı nasihatleri barındıran eser, önemli bir nasihatnamedir. Değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasında nasihatlerin önemi büyüktür. Bu çalışmada değerlerin nesilden nesile aktarılmasında bir köprü görevi gören nasihat/nasihatname geleneği ve günümüz çocuk eğitimindeki yeri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Endülüs Arap Edebiyatı, Ebü'l-Velîd el-Bâcî, *en-Nasîhatü'l-Velediyye*, Nasihatname, Değerler Eğitimi, Pedagoji.

Abu'l-Walîd al-Bâcî's Work Titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah* and its Analysis in Terms of Values Education

Citation: Gemi, Ahmet, Abu'l-Walîd al-Bâcî's Work Titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah* and its Analysis in Terms of Values Education, Artuklu Akademi, 2023/10 (1), 45-57.

Abstract: Being a bridge between East and West, Andalusia has an important place in Islamic culture and civilization. With the settlement of Muslims in Andalusia, there has been a great social, cultural and economic development. It is possible to see the effects of this development in many areas today. As a result of this progress, Arabic language and literature have also developed in this region and many Andalusian scholars whose reputation has survived to the present day have been trained. One of these scholars is the Andalusian literary and poet Abu'l-Walîd Sulayman b. Khalaf b. Sa'd at-Tüçibî al-Bâcî wrote works in different fields. The great representative of the Zahiriyyah sect and a contemporary of the famous Ibn Hazm, al-Bâcî came to the forefront mostly in the field of fiqh, hadith and literature. al-Bâcî wrote a literary work called *an-Nasîhah al-Waladiyyah*. Advice is of great importance in transferring values to the next generations. In this study, the tradition of advice, which acts as a bridge in the transfer of values from generation to generation, is emphasized. In this context, Abu'l-Walîd al-Bâcî's work titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah*, which contains the advice he gave to his two children, is an important tractate on advice genre and has survived to the present day. This study deals with the place of al-Bâcî's aforementioned work in today's children's education.

Keywords: Andalusian Arabic literature, Abu'l-Walîd al-Bâcî, *an-Nasîhah al-Waladiyyah*, Nasihatnamah, Values education, Pedagogy.

Giriş

Arap Dili ve Edebiyatının kökleri çok eskiye dayanmaktadır. Arkaik dönemden başlayarak günümüze dek gelişimini sürdüren bu dilin ilk numuneleri incelendiğinde şiir, mesel ve nasihatlerin ön plana çıktığını görmekteyiz. Daha önceleri rivayet yoluyla nesilden nesile aktarılan bu numuneler İslam'ın gelmesiyle birlikte yazıya geçirilmiş ve hatta Kur'an-ı Kerim'in yorumlanmasında bu örneklerden yararlanılmıştır. İslami dönemle birlikte bu kültürel mahsullerin derlenmesi için büyük çaba sarf edilmiş ve bunun neticesinde ciltlerce eser meydana gelmiştir. Bu eserlerin başında şiir ve mesel mecmuaları gelmektedir ki bu mecmuaların günümüzde bile araştırmacıların sıkça müracaat etmek zorunda kaldığı eserler olarak önemli yerini koruduğunu görmekteyiz.¹

* Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, ahmetgemi04@gmail.com.

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Harun Ögemiş, *Kur'an Yorumunda Şiirin Yeri (II./VIII. Asır Çerçevesinde)*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2010).

İslam'ın yayılmasıyla birlikte Arap edebiyatı farklı coğrafyalarda gelişmeye başlamıştır. Bu coğrafyalardan biri, hiç şüphe yok ki Endülüs'tür. Günümüzde İspanya hâkimiyetindeki Endülüs/Andalucia, konumu itibarıyla tarih boyunca farklı milletlerin dikkatini çektiyse de İslam'ın gelişimiyle birlikte Müslüman Arapların gözünü diktiği önemli bir yer olmuştur. İlk olarak Kuvey Afrika Valisi Mûsâ b. Nusayr, Emevî Halifesi Velîd b. Abdilmelik'ten izin alarak Tarîf b. Mâlik kumandasındaki bir ordu ile İspanya'ya yapılan kuşatmada büyük miktarda ganimetin elde edilmesi sonucu miladi 711/92 yılında Târik b. Ziyâd kumandasında yeni bir ordu kurulmuştur. Bu ordu İspanya'ya hükmeden Vizigot Krallığını yenmiş ve bunun neticesinde Müslümanlar, Endülüs'ün önemli yerlerini ele geçirmiştir. Farklı zamanlarda Müslümanların Endülüs'e hâkim olmak istemelerinin hazırlamış olduğu zemin sonucunda Abbasilerin, Emevî hanedanına son vermesi ile birlikte 10. Emevî halifesi Hişâm b. Abdilmelik'in torunu ve Muaviye b. Hişâm'ın oğlu Abdurrahman, burayı 756/139 yılında ele geçirerek Endülüs Emevî Devleti'ni kurmuştur.²

800 yıldan fazla bir zaman diliminde Müslümanlar tarafından yönetilen Endülüs; sosyal, kültürel ve ekonomik olarak büyük bir gelişme yaşamıştır. Bu gelişmelerin başında dil ve edebiyat gelmektedir. Kaynaklar, İspanya'da İslam fethinden sonra nüfusun 6 milyonu geçtiği ve nüfusun İspanyolca, Portekizce, Fransızca, İtalyanca ve Romence'den oluşan Esperanto ve melez (hybrit) bir Latince konuştuğunu belirterek Arapça konuşan Berberiler ve doğudan gelen Arapların çok az olduğunu ancak bununla birlikte Arapçanın hızlı bir şekilde geliştiğini ve bölgeye hâkim olduğunu belirtmektedir. Var olan siyasi irade ile birlikte Endülüs'teki iklim ve coğrafi konum, beraberinde müreffeh bir yaşam tarzı getirmiş ve bu durum sanat ve edebiyata yansımıştır. Sonuç itibarıyla, Endülüs Arap Edebiyatı olarak adlandırılan ve dikkatleri üzerine çeken zengin bir edebiyat ortaya çıkmıştır. Tarih boyunca dimağlara zevk bahşeden bu edebiyatın mimarları elbette çoktur. Bunlardan, günümüze değin adını yaşatanları antolojilerde görmek mümkündür.³

Endülüs'te gelişen bir edebiyat dalı ise nesirdir. Başta Kur'an-ı Kerim tefsirleri olmak üzere dinî ve beşerî ilimlerde yazılan eserler nesirle yazıldığı için haliyle nesir yazarlarının Arap dili ve gramerini iyi bilme zorunluluğu vardı. Bunun neticesinde Arap dili ve edebiyatına olan teveccüh gittikçe artmış ve bu alanda birçok eser kaleme alınmıştır. Kaleme alınan bu eserlerin kahir ekseriyetinin mensur olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Yûsuf b. 'Abdirrahmân el-Fihri'nin (ö. 141/758) I. 'Abdurrahmân'a (ö. 172/788) gönderdiği mektup ve Munzir b. Sa'îd el-Bellûtî'nin (ö. 362/973) Bizans elçilerine okuduğu hutbe, Endülüs'ün ilk edebî nesir örneklerindedir. Genellikle dostlar arasında muhtelif sebeplerle cereyan eden hususlarda yapılan yazışmaları ele alan *İhvaniyyât risâleleri* de Endülüs'te ön plana çıkmaktadır. Nitekim İbn Burd el-Asğar'ın (ö. 445/1054) *el-Kalem ve's-seyf* ve İbn Zeydün'un (ö. 463/1071) *el-Bekriyye*, *el-Muzafferiyye* ve *el-'Abbâdiyye* risaleleri bunlara örnektir. İbn 'Abdirabbih'in (ö. 328/940) klasik Arap edebiyatının en önemli ansiklopedik ve antolojik eserleri arasında sayılan *el-'İkdu'l-ferîd*'i, İbn Hazm'in (ö. 456/1064) dünya klasiklerinden kabul edilen *Tavku'l-hamâme*'si, İbn Şuheyd'in (ö. 426/1035) hayalî bir yolculuğu anlatan *et-Tevâbi' ve'z-Zevâbi'*'i, Ebû Bekr et-Turtûşî'nin (ö. 525/1131) siyasetname türündeki eseri olan *Sîrâcu'l-mulûk*'u, İbn Bessâm'ın (ö. 542/1147) bir edebiyat tarihi olan *ez-Zahîra*'sı, Ebû 'Alî el-Kâlî'nin *el-Emâlî*'si, Endülüs'ün en büyük makâme müellifi Ebu't-Tâhir es-Sarakustî'nin (ö. 538/1143) *el-Makâmâtü's-Sarakustiyye*'si gibi, birçoğu alanında ilklerin örneği olan bu eserler, Endülüs edebiyatının nesir türündeki önemli ürünleridir.⁴

Nasihatnameler, Arap edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Cahiliye döneminden kalan edebî mahsullerde de karşımıza çıkan bu tür, İslamiyet'in gelişimiyle birlikte daha da gelişmiştir. Kur'an, hadis ve hutbelerde yer edinmekle birlikte sonraki dönemlerde nasihatlerin giderek yazılı metinlerde yer edindiğini görmek mümkündür. İslam'ın ilk dönemlerinde genellikle metinlerde dağınık olarak bulunan nasihatler daha sonraki dönemlerde kitap bölümleri olarak karşımıza çıkarken bu türün müstakil olarak da edebiyat sahasında yerini sabitleştirdiğini ve nasihatname, siyasetname veya pendname adı altında müstakil eserlerin kaleme alındığını görmekteyiz. Bunlar, Arap edebiyatında ilmü's-siyâse (siyaset ilmi), en-nasîha (nasihat), el-vesâyâ (vasiyet), ibre, hikme, vaaz/meviza ve hutbe (hutab) gibi kavramlarla isimlendirilmektedir.

² Mehmet Özdemir, "Endülüs". TDV *İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 1995), 11/211-225

³ Bkz. Butrus el-Bustânî, *Üdebâü'l-Arab fi'l-Endelûs ve Asrû'l-İnbias*, (Beyrut: Dârü'l-mekşûf ve Dârü's-sekâfe, 1968); M. M. el-Vahş, *Mevsûatu Şuarâi'l-Endelûs*. (Amman: Dâru Dicle, 2008).

⁴ Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları (Kültür ve Medeniyet)*, (Ankara: TDV Yayınları, 2012), s. 259-265; Halil Akçay, *Endülüslü Edip ve Şair İbn Zeydün ve divanı*, (Diyarbakır: Seyda Yayınları, 2018), s. 29-31.

Siyasetname olarak değerlendirilebilen nasihatname türünün Arap edebiyatındaki ilk temsilcisini İbnü'l-Mukaffa' (ö. 142/759) olarak belirlemek mümkündür. İbnü'l-Mukaffa', aslı Sanskritçe olan ve Hint asıllı Beydeba tarafından kaleme alınan Kelile ve Dimne'yi Arapça'ya çevirerek öğüt/nasihat edebiyatının önünü açmıştır.⁵ Ayrıca hükümdarlara, vezirlere, vâkilere ve devlet memurlarına hitaben yazılan nasihatnameler ile "velediyye" olarak isimlendirilen ve yazarların bizzat çocuklarına hitaben yazdıkları nasihatnâmeleri birer eğitim materyali olarak edebiyat sahasında görmek mümkündür.⁶

Nasihat geleneği insanlık tarihi kadar eskidir. Doğu toplumlarında arkaik dönemlere kadar uzanan bu geleneğin günümüze kadar ulaşan kalıntıları bulunmaktadır. Eski Mısır krallarının çocuklarına yaptıkları öğütlerin bulunduğu yazıtlar günümüze kadar ulaşmıştır.⁷

Cahili dönem Araplarında eskiden beri var olan nasihat geleneği, İslam'la birlikte gözle görülür bir hal kazanmış ve gittikçe yazılı kaynaklarda yer edinmiştir. Kur'an-ı Kerim'deki nasihat örnekleri bu türün yazarlarının birinci kaynağı olmakla birlikte hadis-i şerifler ikinci sırada, selef-i salihînin hayatlarındaki örnekler de üçüncü sırayı teşkil etmektedir. Yabancı milletlerden alınan ibretli nasihat örnekleri de aynı şekilde nasihatnamelerde yer edinmişlerdir. Yaratıcı ve mürebbi olması hasebiyle Yüce Allah'ın kullarına verdiği öğütler Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de örnek alınması gereken temel değerlerdir. Özellikle Kur'an-ı Kerim'in farklı yerlerinde nasihate yapılan vurgu, Hz. Lokman'ın oğluna yaptığı nasihatler⁸ ile Hz. Peygamber'in "Din, nasihattir" sözü,⁹ nasihat geleneğimizin temel kaynağını oluşturmaktadır. Ayrıca Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. İbrahim ve Hz. Yakub'un çocuklarına yaptıkları nasihatler de nasihat geleneğinin ne kadar eskiye dayandığını göstermektedir.

Etimolojik olarak, "bir şeyin halis ve saf olması, her türlü kusurdan berî olması; bir kişinin iyi niyet sahibi olması ve başkasının iyiliği istemesi" anlamındaki *n-s-h* (نصح) kökünden türetilen nasihat (النصيحة) kelimesi, ıstılahi olarak başkasını ıslah etmek için gösterilen çaba, ferdi ve toplumu düzeltmek için iyiliği emretme, kötülükten caydırma faaliyeti; fayda ve zararın anlaşılması; iyilik ve kötülüğün birbirinden ayrıştırılması için fert ve topluma verilen öğüt gibi manalara gelmektedir.¹⁰

Arap edebiyatı literatürü incelendiğinde nasihat/öğüt edebiyatının özellikle ilmihal, fıkıh ve hadis kitaplarında geçtiği görülmektedir. Daha sonra bu eserlerin ahlâk ve siyaset alanında yazılan eserlerin temelini oluşturduğu görülmektedir. Müstakil olarak yazılan nasihatnamelerin içinde el-Bâcî'nin de çağdaşı İmam Gazzâlî'nin (ö. 505/1111) *Eyyühe'l-veled/Ey Oğul* adlı eserinin ön plana çıktığını söylemekte yarar vardır. Bu eser, içerdiği nasihatler ve eğitim-öğretim alanındaki ilkeleriyle tarih boyunca araştırmacıların dikkatini çekmiş, üzerine birçok şerh yazılmış ve ilmi araştırmalara konu olmuştur.¹¹

Nasihat ile ilgili olarak yazılan eserler incelendiğinde aydın tabaka için kaleme alınıp edebî değeri yüksek olanların yanında halk tabakası ve çocuklara yönelik kaleme alınanların da olduğu görülmektedir. Çocuklara yapılan nasihatlerde, nasihat eden ve edilenler gerçek hayattaki kişiler olduğundan daha gerçekçi ve samimi bir hava vardır. Burada ebeveyn yaşam tecrübesini canından bir parça olan çocuğuna aktarmak ister.¹²

Doğu edebiyatları incelendiğinde Arapça, Farsça, Türkçe gibi dillerde müstakil bir edebî tür olarak nasihatnamelerin geç dönemlerde yazılmaya başlandığı görülmektedir. Bu nasihatnamelerden yukarıda bahsi geçen *Kelile ve Dimne* adlı eserin yanında Gazzâlî'nin *Eyyühe'l-veled* ve *Nasihatü'l-mülûk*, Câhiz'in *et-Tâc fi Ahlâki'l-mülûk*, Takiyyüddîn es-Sübkî'nin *Vasiyyetu es-Sübkî li Veledihi Muhammed*, el-Hâfız Ebü'l-Ferec b. el-Cüzi'nin *Leftetü'l-kebed ilâ Nasihati'l-veled*, Yûsuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*, Nizâmülmülk'ün *Siyasetnâme* ve

⁵ Adnan Karaismailoğlu, "Kelile ve Dimne". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: TDV Yayınları, 2022), 25/210-212.

⁶ Ahmet Gemi, *Siyâsetnâme*. (Ankara: İlahiyat Yayınları, 2019), 25.

⁷ Ahmet Uğur, *Osmanlı Siyasetnameleri*, (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 1992), 57.

⁸ Lokman 31/17-19.

⁹ Müslim, *Sahîhu Müslim*. thk. M. Fuad Abdülbâkî, (Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, 1998), 1/74.

¹⁰ İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*. hzl. Emin Muhammed Abdülvahhab-Muhammed Sadık Ubeydî, (Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, tsz.), 14/158; Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredâtu Elfâzi'l-Kur'ân*, thk. Safvân Adnân Dâvûdî, (Dimaşk: Dârü'l-Kalem-Dârü'ş-Şâmiyye, 2009), 2/432; Mehmet Çağrı, "Nasihât", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006) 13/523-524.

¹¹ Bekir Karlığa, "Gazzâlî". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 13/523-524.

¹² Hicral Demir, "Mehmed Nâzım Paşa'nın Oğlu Hikmet ve Torunu Nâzım'a Nasihatleri". *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5/2 (Ağustos 2021): 898.

Ferîdüddin Attâr'ın *Pendnâme*, Muhammed Şakir el-İskenderî'nin *Vesâyâ el-Âbâ' li'l-ebnâ'* adlı eserleri önem arz etmektedir.¹³

Yukarıdaki açıklamaların ışığında denilebilir ki Arap nesrinin önemli bir kısmını risâle, hutbe, mesel ve hikemî sözleri barındıran edebî mahsuller oluşturmaktadır. Nesir alanında yazılan türlerden biri de nasihatnamelerdir ki bu tür, bazen hutbelerle karışık bir şekilde bazen de müstakil olarak vücut bulmuştur. Fert ve toplumu eğitmek, devlette dirlik ve düzeni sağlamak amacıyla yazılan¹⁴ bu türün temsilcilerinden biri de Ebü'l-Velîd el-Bâcî'dir. el-Bâcî, *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı bu eserini iki oğluna öğüt vermek amacıyla kaleme almıştır.

Değerler eğitimi yönüyle nasihatnameler incelendiğinde bu eserlerin içeriğinin sadece çocukların eğitimine yönelik olmadığı aksine toplumun her ferdini eğitmeye yönelik olduğu görülecektir. Zira bu eserlerde öğüt verilen unsurların çocuklara değil, yetişkinlere yönelik olduğu görülecektir. Bu eserlerde hedef kişi her ne kadar çocuk olsa da gerçekte hedefin toplumun her bireyi olduğu aşikârdır. Bununla birlikte nasihatnamelerde verilen öğütlerin birçoğunun çocuğun kavrayabileceği türden olmayıp metafizik oldukları da görülecektir.

Bu çalışmanın amacı, Ebü'l-Velîd el-Bâcî'nin ediplik yönünü ilim dünyasına tanıtmakla birlikte onun *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı eserini Arap edebiyatı çerçevesinde değerlendirmek ve nasihatnamelerin başta çocuklar olmak üzere insan eğitimindeki yerini belirlemektir.

Çalışmamız tematik olup çalışmada Ebü'l-Velîd el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı eseri, ilmi kriterler ışığında değerlendirilmiş, günümüz eğitim ve öğretim yöntemleri de göz önünde bulundurularak bu eserin değerler eğitimindeki yeri tartışılmıştır.

1. Nasihatnamelerin Yazılış Sebepleri

Nasihatnamelerin kaleme alınmasının bazı temel sebepleri vardır. Şüphesiz ki bu sebeplerin başında söylenenlerin kalıcı olması için düşüncelerin yazıya aktarılması gelmektedir. Özellikle bu durumu göz önünde bulunduranlar âlimler olup bunlar "sözün uçtuğu ve yazının kalıcı olduğu" hususunu en iyi bilen kesimdir. Dolayısıyla bu zümre hem edebî maharetini ortaya koymak hem de düşüncelerini sonraki kuşaklara aktararak kalıcı hale getirmek için nasihatlerini yazıya geçirmişlerdir.

Nasihatnameler kurgusal ve edebî amaçlarla yazıldığı gibi sadece vaaz, nasihat ve/veya salt öğüt vermek amacıyla da kaleme alınmışlardır. İnsanlar içerisinde birbirine en yakın olanlar şüphesiz ki ebeveynler ile çocuklarıdır. Dolayısıyla ebeveynlerin tecrübeli olmaları hasebiyle, büyüklük ve şefkat duygularının dürtüsüyle çocuklarına daha iyi bir gelecek bırakmak ve onları doğru bir istikamete yönlendirmek için tecrübelerini paylaşmaları zaruri bir durumdur. Keza mürebbi olmaları hasebiyle de iyi-kötü, doğru-eğri ve hak-batıl vb. konularda çocuklarına örnek olmaları ve bu konudaki tecrübelerini onlarla paylaşmaları gerekmektedir. Bununla birlikte İslam dinindeki sadaka-i cariyeye anlayışı, vefat eden babanın geride kendisini hayırla yâd ettirecek, geride amel defterinin kapanmasını önleyecek sâlih ve sâliha bir evlat bırakma¹⁵ düşüncesi nasihat/öğüt geleneğinin sürdürülmesini teşvik etmiştir.¹⁶ Binaenaleyh insan tabiatı gereği çocuk sevgisi, nasihatname geleneğinin sürmesinin temelinde yer almaktadır. Zira tabii olarak çocuklara en yakın olan kişiler ebeveynlerdir. Tarih boyunca ebeveynler, çocuklarının dünyada iyi bir meslek sahibi olmaları ve konforlu bir yaşam sürdürmeleri için kendi rahatlarını hiçe sayarak canhıraş bir çaba içerisinde olmuşlardır.¹⁷

Nasihatnamelerde veya siyasetnamelerde temel gaye, saadete ulaşmış *ideal insan/lider* ve *ideal bir toplum* yetiştirmektir. Bunun için ahlâkî öğütler telkin edilir ve bu öğütlerin pratiğe geçirilmesi için çaba gösterilir. Peki, *ideal insan* kimdir? Bu soruya verilebilecek cevaplar çok olmakla birlikte ideal insanın, saadeti yakalayan insan olduğunu bütün dinler ve ideolojiler belirtmektedir. Ayrıca ideal insanın ahlâkî değerlere bağlı, bilgili,

¹³ Siyasetnâme/nasihatnâme literatürünün bir listesi için bkz. Gemi, *Siyasetnâme*, 38-51.

¹⁴ İskender Pala, "Nasihatnâme". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/409.

¹⁵ Müslim, *Sahîhu Müslim*, 3/1255.

¹⁶ Murat Öztürk, "Klasik Türk Edebiyatında Babadan Oğula-Ebeveynen Çocuğa-Nasihat Geleneği". *Akademik Bakış Dergisi*. 39, (2013), 4.

¹⁷ Öztürk, "Klasik Türk Edebiyatında Babadan Oğula-Ebeveynen Çocuğa-Nasihat Geleneği", 5.

dürüst hem kendi hem de toplum yararına çalışan, dünya ve ahiret saadetini elde etmek için gayret gösteren insan olduğunu söylemek realitenin bizzat kendisidir.¹⁸

İnanç, toplumsal normlar ve kabuller, saygınlık, aile, kabile ve boy şerefi de öğüt geleneğinin sürmesinde etkin rol oynamıştır. Bilhassa devletin bekası ve iktidarın muhafazası düşüncesi, siyasi tecrübelerin büyükten küçüğe aktarılması için birer müşevvik etken olmuşlardır.¹⁹

Kur'an-ı Kerim'in nefsi ve ehli koruma²⁰ ile hadis-i şerifteki mesuliyet vurgusu²¹ tarih boyunca sorumluluk bilincine sahip olanları harekete geçirmiş ve böylece bu kişiler tecrübelerini bir diğeriyle özellikle de çocuklarıyla paylaşma gereği duymuşlardır. Kısaca "iyiliği emretme ve kötülükten sakındırma" olarak zikredilen bu tecrübe paylaşımının İslam dinince farz-ı ayn olup her fert bizzat yapmak zorundadır. Durum böyle olunca nasihat veya iyiliği tavsiye etme hususu herkesçe yapılagelen bir durum halini almıştır.

Kitle iletişim araçlarının olmadığı dönemlerde insanlar akşamları vakit geçirmek için bir araya gelerek sohbet ederlerdi. Her toplumda numunelerine rastlanan bu toplantılarda hikâyeler anlatılır, çeşitli oyunlar sergilenir ve kitaplar okunurdu. Bu toplantılarda genel olarak adalet, merhamet, siyaset, cesaret ve yiğitliğin kaynağı olan hikmetli hikâyeler anlatılır, bu seciyeleri konu alan eserler, ahlâk kitapları, gazavetnameler, cenknameler ve halk kitapları okunurdu. Böylece temel ahlâk prensipleri olan hak, hukuk, adalet, sabır, tevekkül, gayret, dostluk, samimiyet vb. prensipler öğretilirdi.²² Arap edebiyatında halk hikâyeciliği (hikâyatü's-ş-a'bî) şeklinde yüzyıllarca toplumu eğlendirmekle birlikte toplumu eğitmek gayesi ile yazılan ve okunan bu kitapların yerini günümüzde sosyal medya platformları ile birlikte sinema, televizyon ve radyo programlarının tuttuğunu belirtmek gerekir.

el-Bâcî, *en-Nasihatü'l-Velediyye* adlı nasihatnamesinin yazılış sebebini eserinin girişinde şöyle açıklamaktadır:

"Evlatlarım! Allah sizi hidayete erdiren, size doğru yolu gösterecek, sizi başarılı kılsın ve sizi korusun. Size dünya ve ahirette iyilikte bulunsun ve rahmetiyle sizi bu iki yerin kötülüklerinden korusun. Farzların sizin üzerinize geçerli olacağı yaşa geldiğinizde, size mükellefiyetlik vazifesi yüklendiğinde, sizin artık nasihati kavrama çağına gelen, hidayeti anlayabilen kişiler olduğunuzu, talim ve ilim için gereken yaşa vardığınızı anladım. Bununla birlikte, sizi doğrudan eğitemem ve size doğru yolu gösteremem, size hidayeti belletmem ve sizi denetleyemem, -ölümün beni helak etmesinden de korkarak-, size vasiyetimi söylemek, nasihatimi iletmek gerekliliği bana hâsıl oldu. Şayet Allah ömrümü uzatırsa hiç şüphe yok ki nasihat de, eğitim de, irşad, anlatmak ve belletmek de çok olacaktır..."²³

1.1. Nasihatnamelerin Üslup Özellikleri

Nasihatnameleri diğer edebî türlerden ayıran birtakım üslup özellikleri bulunmaktadır. İlim erbabı kişiler tarafından kaleme alınan nasihatnamelerde edebî kaygıdan öte, yol göstermenin öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte sadece kurgusal bir metin ortaya çıksın kaygısıyla kaleme alınanların da olduğu bir gerçektir. Sadece Arap edebiyatına mahsus olmamak üzere, İslam öğretisi etkisinde yazılan nasihatnamelerde hikemî ve didaktik tarzda yazılanların çoğunda eserin dil özelliklerinin, ağıddan uzak ve sade oluşu, eserin genel okuyucu kitlesine hitap ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte Allah, melekler, berzah, ahiret ve cennet-cehennem hayatı gibi metafizik konularının işlendiği eserler olmaları hasebiyle nasihatnamelerin avam tabakası ve çocuklarca anlaşılması zor olan bölümleri de bulunmaktadır. Arap edebiyatı dışında kalan Doğu edebiyatlarındaki diğer nasihatnamelerde, Hint edebiyatının da etkisiyle, genellikle olaylar alegorik ve simgesel olarak anlatılmakta ve aktarılmak istenen mesaj ironik olarak dile getirilmektedir.

Bütün nasihatnamelerin ortak bir özelliği olan dildeki sadelik *en-Nasihatü'l-Velediyye*'de de bulunmaktadır. Bu eserde de hitap ve üslupta bir sadelik ve samimiyet bulunmaktadır. Muhatap kişiler, el-

¹⁸ Bilal Kemikli, "Öğüt Almak: Nasihatname Geleneğine Dair". *Peygamberimiz ve Gençlik*. ed. Elif Erdem, Hale Şahin, Ankara: DİB. Yayınları, (2018), 168.

¹⁹ Öztürk, "Klasik Türk Edebiyatında Babadan Oğula-Ebeveynenden Çocuğa-Nasihat Geleneği", 5.

²⁰ Tahrir 66/6.

²¹ Müslim, *Sahîhu Müslim*, 3/1459.

²² Kemikli, "Öğüt Almak: Nasihatname Geleneğine Dair", 168.

²³ Ebü'l-Velid Süleyman el-Bâcî, *en-Nasihatü'l-Velediyye*. thk. İbrahim Bâcî Abdülhamid, (Beirut: Dâru İbn Hazm, 2000), 13-14.

Bâcî'nin insanlar içinde en yakını olan iki çocuğu olunca üslubunda samimiyet, merhamet, şefkat, iyilik ve koruyuculuk gibi duygular ağır basmaktadır. Bu ise, "oğlucuklarım, yavrularım sakın ha!" gibi sevgi dolu cümlelerde kendisini göstermektedir. Eserde genel nasihatname üslubu olan telkin, uyarı, emir ve istekler, "bilmiş olun ki..., yapın, yapmayın; olun, olmayın" gibi uyarılar tebarüz etmektedir. Eser baştan sona kadar emir, nehiy ve istek kipleriyle yazılmıştır. Keza eserde münacat ve duaların da varlığı dikkat çekmektedir. Bu durum ise didaktik üslubun bir özelliği olarak eserin baştan sona kadar bütün bölümlerinde görünmektedir.

en-Nasîhatü'l-Velediyye' de didaktik üslubun dışında mizah, simgesel ve alegorik anlatım gibi tarzlar bulunmamakla birlikte cümleler ağıdadan uzak, kısa, sade, açık ve anlaşılır olup Kur'an ve hadisin dışında da herhangi bir kaynağa müracaat edilmemiştir.

2. Ebü'l-Velîd Süleymân b. Halef b. Sa'd et-Tüçîbî el-Bâcî'nin Hayatı ve Eserleri

2.1. Hayatı ve Eserleri

Tam adı, Ebü'l-Velîd Süleymân b. Halef b. Sa'd b. Eyyûb b. Vâris et-Tüçîbî el-Kurtubî el-Mâlikî el-Endelüsî el-Bâcî'dir. 1013/403 yılında günümüzde İspanya'nın Ekstremadura Özerk Bölgesinde yer alan Batalyevs'te (Badajoz) doğdu. Bir süreliğine ailesiyle birlikte günümüzde Portekiz'in güneyinde yer alan Bâce/Beja'da yaşadığı da daha sonra Kurtuba'ya yerleşti. Kültürlü bir aileye mensup olan Bâcî, Endülüs'te kalmayıp ilmî tahsil için 1035'te Doğu İslâm beldelerine seyahate çıktı. Bir süreliğine Hicaz'da kaldı, daha sonra sırasıyla Bağdat, Musul, Dımaşk, Halep ve Mısır'da farklı aralıklarda bulunup bu yerlerin ünlü hocalarından ders aldı. Toplamda 13 yılı aşkın bu ilmî seyahatten sonra iyi bir ilmî birikim elde eden Bâcî, 1047 yılında Endülüs'e döndü. Bu seyahatlerden edindiği tecrübe ve kültürel birikimle hayatının sonuna kadar ilmî faaliyetlerini Endülüs'te sürdürdü; 474/1081 yılında Meriye/Almeria'da vefat etti.²⁴

Ebü'l-Velîd el-Bâcî, başta fıkıh ve hadis alanlarında olmak üzere bir dizi eser kaleme almıştır. Eserlerinin çoğu günümüze ulaşmış olup büyük çoğunluğu matbudur.²⁵ el-Bâcî ile ilgili nakledilenlerin yanında eserleri de incelendiğinde farklı alanlarda yetkin biri olduğu anlaşılmaktadır.²⁶ Bununla birlikte el-Bâcî, bir edebiyatçı ve şair olduğu halde ne yazık ki şiirlerinin çoğu günümüze ulaşmış değildir. el-Bâcî'nin gençlik yıllarında edebiyata yatkın olduğu, şiir söyleme kabiliyetinin güçlü olduğu ve şiirlerinin oğlu Ebü'l-Kâsım Ahmed tarafından bir araya getirildiği rivayet edilmekle birlikte, ne yazık ki bütün şiirlerini havi bir eser günümüze ulaşmamıştır.²⁷

el-Bâcî'nin öne çıkan eserleri şunlardır: 1. *el-Müntekâ*, 2. *İymâ*, 3. *es-Sirâc fî amelî'l-huccâc fî mesâilî'l-hilâf*, 4. *el-Muktebes fî ilmi Mâlik b. Enes*, 5. *el-Mühezzeb*, 6. *Şerhu'l-Müdevoone*, 7. *Muhtasaru'l-muhtasar fî mesâilî'l-Müdevoone*, 8. *Mes'eletü meshî'r-re's*, 9. *Mes'eletü meshî'r-ricleyn*, 10. *Mes'eletü ihtilâfî'z-zevceyn fî's-sadâk*, 11. *İhtilâfî'l-Muvattaât*, 12. *el-İstiyfâ*, 13. *et-Ta'dîl ve't-tecrîh limen harrace 'anhu'l-Buhârî fî's-Sahîh*, 14. *et-Tesdîd ilâ ma'rifeti turukî't-Tevhîd*, 15. *İhkâmu'l-fusûl fî ahkâmî'l-usûl*, 16. *el-İşâre fî'l-usûl*, 17. *el-Minhâc fî tertîbi'l-hicâc*, 18. *Kitâbü'l-hudûd*, 19. *Fıraku'l-fukahâ*, 20. *Sünenü's-salihîn*, 21- *Sünenü'l-'abidîn*, 22. *Tefsîru'l-Kur'an*, 23. *el-İşârât*, 24. *Usûlü'd-diyânât*, 25. *Tahkîku'l-mezheb fî enne'n-Nebiyye kad keteb...*²⁸

3. *en-Nasîhatü'l-Velediyye'*nin Dil ve Muhteva Açısından Tahlili

Ebü'l-Velîd el-Bâcî, eserini iki bölüme ayırmıştır. Birinci bölüm, din işleri ve dini yaşam ile ilgili olup bu bölümde müellif, çocuklarına dinlerini iyi öğrenmeleri ve yaşamaları gerektiğini tavsiye etmektedir. İkinci bölüm ise, dünya işleri ile ilgilidir. Eser detaylıca incelendiğinde müellifin çocuklarına şu konularda öğütlerde bulunduğu görülmektedir:

²⁴ Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed b. Osman ez-Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, thk. Şuayb Arnavut vd., (Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1982), 18/535; Hayreddîn Zirîklî, *el-A'lâm*, (Beyrut: Dârü'l-ilm li'l-melâyîn, 2002), 3/125; Ömer Rıza Kehhâle, *Mu'cemü'l-Müellifîn*, (Beyrut: Müessesetü'r-risâle, 1993), 2/261; Ahmet Özel, "Bâcî", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1991), 4/414-415.

²⁵ Özel, "Bâcî", 4/414-415.

²⁶ Sadrettin Buğda, "Fıkıh Usulu Geleneğinde Münazara (Ebu'l-Velid el-Baci'nin el-Minhac Fi Tertibi'l-Hicac Eseri Bağlamında)". *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7/2 (Aralık 2020), 1748-1753.

²⁷ Kemal Abdülfettam Hasan ve M. Ahmed Şihâb, "Şî'ru Ebî'l-Velîd el-Bâcî", *Journal of Surra Man Raa*, 7/26 (2011), 30-48.

²⁸ Sabri Erturhan, "Ebu'l-Velid el-Bâcî ve 'İhkâmü'l-Fusûl'ü", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6/1, (Haziran 2002): 238-239; Özel, "Bâcî", 4/414-415.

Birinci bölüm: imanın şartları, Kur'an-ı Kerim'i ezberleme ve onunla amel etme, Kitap ve sünnete uygun hareket etme, Peygambere itaat ve onu sevmek, sahabeleri sevmek, âlimlere saygı göstermek ve onlara uymak, İslam'ın beş şartını yerine getirmek, Allah yolunda cihad etmek, ilim talep etmek, dinî ilimlerde derinleşmedikçe mantık ve felsefe kitaplarından uzak durmak, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, Allah'a isyanın dışında emirlere itaat etmek, doğru konuşmak ve yalandan uzak durmak, emanete hıyanet etmemek, tartı ve mizanı tam yapmak, kan dökmemek, zina yapmamak, içki içmemek, faizden uzak durmak, yetim malını yememek, helali talep etmek ve haramdan uzak durmak, zulüm etmemek, laf taşımamak, kıskançlık yapmamak, kötülüklerden uzak durmak, gıybet etmemek, kibirden uzak durmak, cimri olmamak, gizli ve aşikâr Allah'ı gözetlemek, adil davranmak, yalan yere şahitlik yapmamak, rüşvet almamak, şarki söylememek ve dinlememek, satranç ve dama gibi oyunlardan uzak durmak, kehanet ve cincilikten uzak durmak.

İkinci bölüm: kardeşine ikramda bulunmak, büyüğün küçüğe sevgi göstermesi, küçüğün de büyüğe saygı duyması, iyiliği öğüt vermek, din kardeşini dünya işlerine teşvik etmemek, sevgi ve saygıda kusur etmemek, akrabalar başta olmak üzere insanlarla irtibatı kesmemek, iyilikleri başa kakmamak, kötülüğe kötülükle cevap vermemek, birlik olmak, sıla-i rahimde bulunmak, komşu ve babanın arkadaşına iyilikte bulunmak, arkadaşına ikramda bulunmak, zulme karşı sabretmek, Allah'a tevekkül ederek dua etmek, nimete karşı şükretmek ve nimeti hor görmemek, adil ulü'l-emre itaat etmek ve ona baş kaldırmamak, zalim sultana karşı sabretmek ve sultan ile didişmemek, fitneden uzak durmak, birlik olmak, zühd hayatını tercih etmek ve dünyadan uzak durmak, doğrulukta sultanla arkadaşlık etmek, makam ve mevkiden uzak durmak, amir olmaktan ve mizah yapmaktan uzak durmak.

4. Bâcî'nin Değerler Eğitimi Bağlamında *en-Nasîhatü'l-Velediyye* Adlı Eserinin Pedagojik Olarak Tahlili

Her eserin kaleme alınmasının temelinde bazı nedenler yatmaktadır. Nasihatnamelerin kaleme alınmalarının temel nedeni genel kabul görmüş normları ve tecrübeleri sonraki kuşaklara aktarmaktır. Değerlerin nesilden nesile aktarılmasında nasihatlerin önemli bir yer tuttuğu bilinen bir gerçektir. Nasihatın veya öğüt işleminin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için kaynak kişi ve hedef kitle önemlidir. Nasihate kaynaklık yapan objenin yazılı kaynaktan ziyade sözlü olduğunu ve bu sözel öğütlerin daha sonra yazıya geçirilip sonraki kuşaklara aktarıldığı hususunu zengin nasihat literatüründen anlamaktayız. Hiç şüphe yok ki her milletin kendisine has değerleri vardır. Hayata anlam katan dürüstlük, hoşgörü, iyilik ve merhamete kaynaklık yapan kişisel değerlerin başında sevgi, saygı, dürüst olma, bağlılık, adil olma, açık düşünebilme, kontroller kurabilme gibi kişisel değerler gelmektedir.²⁹ Ahlaklı bir toplumun inşası için genelgeçer nitelikte olan bu değerlerin aktarımına aracılık eden figürlerin başında hiç şüphesiz ebeveynler gelmektedir. Bunlardan hangisinin daha etkin olduğunu kesin olarak belirlemek mümkün olmasa da "baba figürü" nün çocuklarda önemli olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir.³⁰ Babanın dominant faktör olduğu ataerkil toplumlarda bu durum daha da bariz bir şekilde görünmektedir. Özellikle dini değerlerin aktarımında babanın erkek çocuklar üzerinde etkisi yadsınamaz. Dini/manevi normların aktarılması, anlaşılması ve pratiğe geçirilmesinde babanın ailenin diğer bireyleriyle birlikte hareket etmesi ve bu bireylerle etkileşim içerisinde olması, söz konusu değerlerin pekiştirilmesinde büyük bir önemi haizdir.

Ebü'l-Velid el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye*'si incelendiğinde dini/manevi normların ön plana çıktığı görülmektedir. Dindar toplumlarda dinin fert üzerindeki etkisi yadsınamayacak bir gerçektir. Evrensel değerlerin yanında toplumun genel kabul görmüş değerlerinin de dini bir kisve giyerek form değiştirmesi ve normatif bir değer haline gelmesi tabii bir durum olup bütün dinlerde ve toplumları değiştirmek için harekete geçen felsefi ve ideolojik oluşumlarda eskiden beri var olan bir durumdur. Bu bağlamda bir İslam âlimi olan Ebü'l-Velid el-Bâcî'nin nasihatlerinde İslam dinince yerilen değerlerin makbul görülmesi mümkün değildir. Aynı şekilde bu nasihatnamede ulusçuluk hareketlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte meriyete sokulan ve

²⁹ İoanna Kuçuradı, *Felsefi Açardan Eğitim ve Türkiye'de Eğitim* (İstanbul: Türkiye Felsefe Kurumu, 1995), 58.

³⁰ Kürşat Demirutku, *Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü* (Ankara: Artı 6 Medya Tanıtım Matbaa Ltd. Şti, 2017), 32.

günümüzde milli değerler olarak adlandırılan bazı değerler bulunmamaktadır. Nitekim günümüzde büyük bir önem atfedilen ve devlet, millet, bayrak, ulus, ulusçuluk gibi değerlerin nasihatnamelerde abartılı bir şekilde ele alınmadığı görülmektedir.

Tarih boyunca yarına dair kaygılar insanoğlunun yegâne sorunu olmuş ve insanoğlu bu kaygılarla baş etmek için olağanüstü çaba göstermiştir. Yarını inşa etme veya çocuklarına yaşanabilir bir yarın bırakma sorumluluk sahibi her babanın ilgilenmek zorunda kaldığı bir durum olmuştur. İslam dininde babaya yüklenen sorumluluk görevi ise her Müslüman babanın uymak zorunda olduğu bir görevdir.

Ontolojik olarak “değer” kavramının varlığı, yokluğu, izafiliği veya keyfiyeti hakkındaki tartışmalar Aristo’ya kadar uzanmaktadır. Tarih boyunca insanoğlunu şakilikten (mutsuzluk) saâdliğe (mutluluk) ulaştırmak ve erdemli bir toplum meydana getirmek için ahlâkiyatçılar ve pedagoglar özel çaba göstermişlerdir.³¹ İyi ve kötünün keyfiyeti çerçevesinde gösterilen bu çabada “öğüt edebiyatı”nın yeri büyüktür. Bu bağlamda el-Bâcî’nin çocuklarına olan nasihati incelendiğinde dünya ve ahirette mutlu olmaları için verdiği öğütlerin gerçekte mutlu olmak isteyen her birey için de geçerli öğütler olduğu görülmektedir.

Bir söylem olarak nasihatın kimden kime ve nasıl olması gerektiği ile ilgili tartışmalar olsa da bir eğitim aracı olarak nasihatın ve/ya öğüdün bilenden bilmeyene, büyükten küçüğe yapıldığı bilinen bir gerçektir. Ancak öğütte bulunan kişinin hedef kitleyi seçerken dikkat etmesi gereken bazı pedagojik kurallar da bulunmaktadır. Bu kurallardan biri, yetişkin olan hedef kitlenin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik durumu göz önünde bulundurulması gerekirken çocuk ve gençlerin de yetiştikleri çevre ve bilişsel düzeylerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu çerçevede el-Bâcî’nin nasihatnamesine bakıldığında çocukların anlamakta güçlük çekebileceği metafizik konularının işlendiği görülmektedir. Bunlar imanın şartları başta olmak üzere ahirete, fizikötesine taalluk eden konulardır. Bunun yanında çocukların anlayabileceği konulardan dünyalık işler; sevgi, saygı, cömertlik vb. şeylerin ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak yukarıda da izah edildiği gibi her ne kadar el-Bâcî bu eserini çocuklarına atfetmişse de gerçekte onun hedeflediği bir kitle vardır ki o da tarih boyunca onun bu eserini okuyup eserden yararlanan yetişkinlerdir.

Vasiyet veya öğüt iki yönlü bir durumu arz etmektedir; bir yönüyle çocuğun geleceğine atf varken diğer yönüyle de babanın veya nasihatte bulunan kişinin helakine/ölümüne işaret etmektedir. Zira vasi veya öğüt veren belli bir yaşa gelip çocuk ve torun sahibi olduğunda gelecekteki umudunun bu çocuklarla yeşereceğini ve kendi tecrübelerinin bu kişilerle paylaşma vaktinin geldiğinin idrakine vararak harekete geçmektedir. Fikirlerini ve tecrübelerini gelecek kuşaklara aktaran ebeveyn, anne-babalık yönüyle daha sıcak, samimi ve şefkatli davranmaktadır. Bu yönüyle de bakılmak istendiğinde ölüme doğru yol alan babanın veya vasiinin psikolojik durumunun da nasihat olgusunda önemli rol aldığını söylemek mümkündür.

Nasihatnamelere baba-çocuk ilişkisi bakımından da bakmak gerekmektedir. Genellikle doğu toplumlarında karşılaşılan buyurgan baba figürü nasihatnamelerde genel olarak yerini “babacan” bir tavra bırakmaktadır. Özellikle yazılı metinlerde bu durum bariz bir şekilde görünmektedir. Muhtemelen bunun bir sebebinin de nasihatçinin çocuğunu karşısına almadan nasihatlerini yapmasından ve/ya nasihatlerini doğrudan yazıya aktarmasından ileri gelmektedir.

Günümüz pedagoji yöntemlerinde telkin ve tekrarın yeri büyüktür. Günümüz eğitim-öğretim yöntemlerinden biri olan telkin yöntemi, eğitimin vazgeçilmezlerindedir. Orijinal adı, suggestopedia olan bu kavram, öneri anlamına gelen “suggestion” ve eğitim anlamında kullanılan “pedagogy” kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş olup günümüz pedagoji eğitiminde “telkin ederek ve/ya tekrarlayarak bir bilgiyi öğretmek ve aktarmak” anlamında kullanılmaktadır. Günümüzde daha çok dil öğretiminde kullanılan ve “etkilemeli yöntem, öneri yöntemi ve esinlemeli yöntem” olarak adlandırılan bu yöntemle göre aktarılmak istenen bilgi öğretici tarafından hedef kitleye bazen sezdirilmeden bazen de tekrarlanarak ve öneride bulunularak aktarılmaktadır.³² Buna göre, bütün nasihatnameler ve siyasetnamelerde olduğu gibi el-Bâcî’nin *en-Nasîhatü’l-Velediyye*’sinde de hedef kitlenin etkilenmesi için tekrarlara gidilmiş, bazı konuların iyice anlaşılması için farklı kaynaklardan örnekler getirilerek durumun pekiştirilmesi yoluna gidilmiştir.

³¹ Akif Akto, *Mardin’de Değer Algısı/Etnik ve Dilsel Karşılaştırmalar* (Ankara: İlim Dallarının Düşünce Temellerini Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2016), 9.

³² Mehmet Bölükbaşı, “Arapça Öğretiminde Telkin Yönteminin Önemi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12/65 (2019), 728.

Güzel ahlâkın temelinde iyi bir eğitim yatmaktadır. Formal olsun informal olsun, eğitim ve öğretimde nasihat veya öğüt önemli bir yer tutmaktadır. Her ne kadar son dönem ünlü ahlâkiyatçılarından Kant (ö. 1804) karşı çıksa da başta semavi dinler olmak üzere bütün öğretilerin temel hedefi ahlâklı bireyler yetiştirmektir. Hiç şüphesiz ideal bir birey ve toplum inşa etmek için ahlâk vazgeçilmez bir unsurdur. Hz. Peygamber'in "Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim"³³ hadis-i şerifindeki vurgu, güzel ahlâkın fert ve toplum için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Ünlü pedagog ve ahlâkiyatçı Kant'a göre her güzel şeyin temelinde "iyi niyet" yatmaktadır. Buna göre Kant'ın ahlâk yasasında 'iyi niyet (*good will*)' kavramı merkezi bir yerdedir. Kant, tartışmasız bir şekilde iyi ve güzel olan tek şeyin "iyi niyet" olduğunu vurgular. Keza Kant'a göre bir eylemin ahlâki oluşunu belirleyen şey ile eylemi ortaya çıkaran niyet arasında zorunlu bir ilişki vardır. Başka bir deyişle, eylemin ahlâki iyiliğini belirleyen şey eylemin sonucu değildir, eylemi ortaya çıkaran niyettir.³⁴ Telkin veya zorlamayla yapılan bir eğitim şeklini reddeden Kant'a göre her güzel hareketin temelinde "iyi niyet" yatmaktadır. Kant'a göre varlık alanı *phaenomena* ve *noumena* olmak üzere iki kategoriye ayrılır. "Kantçı epistemoloji açısından bakıldığında phaenomenal dünya duyular aracılığıyla ya da bilimsel araştırmalar sonucunda kendisini ortaya koyar. Böylece varlıkların görünen (*appearances*) kısmına karşılık gelen *phaenomenal* dünya gözlemlenebilen şeyleri kapsar. Buna karşılık insan bilgisine konu olmayan ve onun bilişsel kategorilerini aşan kendinden-varlıklar (*in sich*) ise *noumena* olana ait kavramlardır."³⁵ Kant'a göre;

"İnsan fenomenal alemde var olduğu gibi (potansiyel itibarıyla) özerk bir özne olarak asıl numen alemde var olmaktadır. Eylemelerin/tercihlerin fiziksel yasalara göre belirlendiği bir yerde özgür iradede söz edilemeyeceği için burada etik bir sorumluluktan da söz edilemez; çünkü ahlâki bir özne olmanın zorunlu ön-koşulu özerk olmaktır. Kişi kendisi dışındaki bir varlıktan hareketle ahlâki davranamaz. Ona göre, ahlâki yasa aklın kendi kendisine emretmesidir/buyurmasıdır ve ahlâki yasanın kaynağı yine insanın kendi aklıdır, dışardaki bir şey değildir. Bu açıdan bakıldığında, Kant'ın ahlâki karakteri doğal arzulara dayanmaz; yalnızca rasyonel nedenlere dayanır. Çünkü o, ahlâkın ancak akıl tarafından ortaya konan bir yasaya dayanacağını; geçici olma ve değişme gibi karakterler içeren duy(g)ulara dayandırılmayacağını söylemektedir. Duygular ahlâki nedenler olamaz, çünkü onlar güvenilmez ve değişkendirler. Böylece, özerk olmak aynı zamanda duygulardan hareket etmemeyi gerektirir."³⁶

Dolayısıyla Kant'ın eğitim felsefesinde bilgilerin çocuklara zorla empoze ve dikte edilmesi ahlâki bir durum arz etmemektedir. Zira böylece çocukların kişiliklerinin doğal olarak gelişmesinin önüne set çekilmektedir.

Öğüt sadece sözle verilmez. En etkili nasihatler hal diliyle yapılan nasihatlerdir. Sahtekarlıktan uzak ve samimi olarak uygulamaya geçirilen davranışlar muhatapta daha kalıcı olması yönüyle nasihatçinin sözden ziyade hal diliyle muhatabını etkilemesi daha makul olanıdır.³⁷ Bu yönüyle nasihatlerde "örnek/rol model" önemli bir yer tutmaktadır. Hem nasihatçinin kendisinin örnek model olması hem de tarihte seçkin şahsiyetleriyle ün salmış kişileri örnek model olarak göstermesi, verilen öğüdün muhatap üzerinde güçlü bir etki oluşturmaya vesile olmaktadır. Böylece muhatap, örnek olarak gösterilen kişiyi taklit yoluna giderek verilen nasihati pratiğe geçirmektedir. Kaynaklarda "imitation/taklit" olarak adlandırılan bu eğitim modelinde "örnek alınmak istenen kişi veya kişilerin söz, davranış ve tavırlarının başkaları tarafından aynen tekrarlanması" anlamında kullanılmaktadır.³⁸

Sonuç

³³ Malik b. Enes, *Muwatta*. thk. Muhammed Mustafa Âzami (Abudabi: Müessesetü Zayid b. Sultan, 2004), 5/1330.

³⁴ Immanuel Kant, *The Moral Law*, Trns.by H. J. Paton, (London: Hutchinson's University Library, 1947), 17; Bkz. Eyüp Aktürk, *Ahlaktan Tanrı'ya*, (Ankara: İlahiyat Yayınları, 2016), 46.

³⁵ Immanuel Kant, *Critique of Pure Reason*, ed. ve çev. Paul Guyer, Allen W. Wood (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 347-348; Aktürk, *Ahlaktan Tanrı'ya*, 46.

³⁶ Eyüp Aktürk, "Özneyi Anlamak ve Karakteri Eğitmek: Kant Düşüncesinde Özgür Ahlaki Bir Varlık Olarak İnsan", *Artuklu Akademi*, 9/2, (2022), 212.

³⁷ Kemikli, "Öğüt Almak: Nasihatname Geleneğine Dair, 169.

³⁸ M. Akif Kılavuz, "Anne Baba Örnek Davranışlarının Çocukların ve Ergenlerin Dini Kişiliğinin Oluşumuna Etkileri". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14/2, (2005), 49.

Müslümanların Endülüs'ü fethetmeleri ile birlikte burada sosyal, kültürel ve ekonomik olarak gözle görülür bir gelişme yaşanmıştır. Yaklaşık bin yıla yakın süren bu hakimiyetle birlikte Endülüs Arap Edebiyatı olarak adlandırılan ve Doğu Arap Edebiyatından birçok yönüyle farklılık gösteren bir edebiyat doğmuştur. Şiir ve nesir olarak iki ayrı koldan gelişen bu edebiyat günümüze kadar ulaşmıştır.

Endülüs Arap Edebiyatının önemli temsilcilerinden biri de Ebü'l-Velîd Süleymân b. Halef b. Sa'd b. Eyyûb b. Vâris et-Tüçibî el-Kurtubî el-Mâlikî el-Endelusî el-Bâcî'dir. el-Bâcî, tefsir, fıkıh, hadis ve edebiyat alanlarında eserler kaleme almıştır. Ancak onun ediplik yönü üzerinde yeteri kadar bilimsel çalışma yapılmamıştır. el-Bâcî'nin, fikhî yönü ile hadisçiliği onun ediplik ve şairlik yönünü gölgede bırakmıştır. el-Bâcî'nin şiirleri, mektupları ve *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı eseri onun Arap dili ve edebiyatı alanındaki çalışmalarıdır.

el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı eseri günümüze ulaşmış olup üzerinde ilmî çalışmalar yapılmıştır. el-Bâcî, bu eserinde iki oğluna önemli nasihatlerde bulunmuştur. Bu nasihatlerin hem edebî hem de değerlerin aktarılması yönüyle önemli bir yeri vardır.

Büyükler tecrübelerini küçüklere aktarırken bazı hedefler gözetererek yaparlar. Bu hedeflerin başında geçmiş geleceğe aktararak yaşatmak gelmektedir. Böylece yaşam tecrübesi ile birlikte edebî mahsuller de yok olmaktan kurtularak sonraki kuşaklarda yaşam alanı bulmaktadır. Önemli olan verilen öğüdün söyleyen ve söylenen tarafından pratiğe geçirilmesidir.

Ahlâkî değerlerin nesilden nesile aktarılmasında nasihatnamelerin rolü büyüktür. Bir aracı unsur olarak nasihatlerin, her toplumda olduğu gibi, Arap toplumunda da önemli olduğu bilinmektedir. Yazının yaygın olmadığı dönemlerde sözlü olarak Arap toplumunda var olan bu gelenek, yazının yaygınlaşması ve İslamî değerlerin giderek önem kazanması ile birlikte yazılı kaynaklara aktarılmış ve gün geçtikçe de müstakil eserlerde yer bulmuştur.

54

Doğal olarak toplumun her kesiminden insanın konuşmasında az olsun çok olsun öğütler bulunmaktadır. Eski Araplarda hutbelerde, toplantılarda ve ölüm döşegindeki kişilerin konuşmalarında bulunan bu öğütler önemlerine göre ezberlenmiş ve sonraki nesillere aktarılmıştır. Ancak bilgili kişilerce dile getirilmesi öğüde başka bir anlam katmış ve onu edebi bir forma büründürmüştür.

Yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Arap dili zengin bir dildir. Bu dil ile söylenen şiir, masal, hikâye, hutbe, destan, mesel, öğüt vb. edebî ürünler, yazının olmadığı dönemlerde dilden dile ve/veya raviler vasıtasıyla nesilden nesile aktarılmışken İslam'ın gelmesiyle birlikte yoğun bir çaba neticesinde yazıya aktarılmış ve böylece zengin bir literatür ortaya çıkmıştır.

Arap edebiyatının neşvünema bulduğu bir coğrafya da Endülüs'tür. Doğu Avrupa'da bulunan, bir dönem İberya olarak adlandırılan ve günümüzde İspanya'nın hakimiyetinde bulunan bu bölgede Müslüman Araplar yaklaşık olarak 1000 yıl hüküm sürmüştür. Müslümanların Endülüs'e olan hakimiyeti döneminde burada sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak büyük bir gelişme yaşanmıştır. Bu ilerlemenin bir sonucu olarak Arap dili ve edebiyatı da gelişmiş ve Endülüs Arap Edebiyatı olarak nitelendirilen zengin bir literatür ortaya çıkmıştır. Temelde şiir ve nesir olarak gelişme kaydeden bu edebiyat günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

Endülüs'ün zengin kültürel birikimine katkıda bulunan âlimlerden biri de Ebü'l-Velîd Süleymân b. Halef b. Sa'd b. Eyyûb b. Vâris et-Tüçibî el-Kurtubî el-Mâlikî el-Endelusî el-Bâcî'dir. 1013/403 yılında Batalyevs'te (Badajoz) doğan el-Bâcî, İslam kültür tarihine muhaddis ve fakih olarak geçmişse de onun edebiyatçı yönü de bulunmaktadır. Şiirlerinin yanında iki çocuğuna yaptığı öğütleri barındıran *en-Nasîhatü'l-Velediyye* adlı eseri günümüze ulaşan eserleri arasında olup Endülüs edebî nesrinin değerli numunelerindedir.

en-Nasîhatü'l-Velediyye, el-Bâcî'nin Arap diline olan vukûfiyetinin yanında dinî ilimlere olan hakimiyetini de göstermektedir. Eser basit bir dille kaleme alınmış, anlaşılması zor kelimeler kullanılmamış ve ağdalı sözlerden uzak durulmuştur. Bununla birlikte eserde basit söz sanatlarından cinas, tıbak, tezat gibi sanatlara yer verilmiştir. Ayrıca eserde Kur'an ayetlerine sıklıkla müracaat edilmiş olup hadis, şiir, mesel ve Arap kelimelerine yer verilmediği görülmüştür.

Ayrıca çalışma neticesinde, öğüt vermenin kolay; almanın ve uygulamanın da zor olduğu fikrine ulaşılmıştır. Önemli olanın, hem öğüt verenin hem de alanın söz konusu öğüdü uygulamaya geçirmesi ve hal dili ile örnek olmasıdır. Zira pratikte yerine getirilen öğütler örnek alan kişide kalıcı olup daha samimi bir durum arz etmektedir.

Değerler eğitimi bağlamında el-Bâcî'nin *en-Nasîhatü'l-Velediyye*'si incelendiğinde ise görüldü ki bu eserin fert ve toplumun eğitimindeki yeri önemlidir. Her ne kadar el-Bâcî bu eserini iki çocuğuna yazmışsa da eser Arap literatür tarihinde önemli bir yer edinmiş ve herkese hitap edecek bir konum elde etmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde görüldü ki, nasihatın insanlık tarihi kadar eski bir geçmişi vardır. İnsanoğlunun tecrübelerini başkasına aktarma, kendisinden küçük veya bilgice zayıf olanla tecrübelerini paylaşma gibi bir sorumluluğu bulunmaktadır.

Daha sonraları bir eğitim ve öğretim metoduna dönüşen tecrübeleri aktarma veya öğüt/nasihat verme metodu birçok kişi tarafından yazıya da aktarılmıştır. Nasihatname veya siyasetname olarak adlandırılan bu yazın çeşidinin eğitici bir yönü olduğu gibi edebî bir yönü de bulunmaktadır.

Çalışmada nasihatın çocuk eğitimindeki rolü tartışma konusu olmuştur. Çocuğu yaş bir ağaca benzetip nesne olarak değerlendiren ve böylece onu istediği kalıba sokabileceğini iddia edenlere karşın günümüz pedagoglarının itirazlarının olduğu görüldü. Ayrıca çalışmada son dönem pedagoglarından Kant'ın, eğitimde kişinin özellikle de çocuğun iradî varlığı ortadan kaldırılarak zorla, telkin ve dikte ile yapılan eğitimin uygun olmadığı hususundaki görüşleri örneğinde çağdaş eğitimcilerin öğüt verme ile yapılan eğitime mesafeli yaklaşımları görülmüştür.

Kaynakça

- Akçay, Halil. *Endülüslü Edip ve Şair İbn Zeydün ve Divanı*. Diyarbakır: Seyda Yayınları, 2018.
- Akto, Akif. *Mardin'de Değer Algısı/Etnik ve Dilsel Karşılaştırmalar*. Ankara: İlim Dallarının Düşünce Temellerini Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2016.
- Aktürk, Eyüp. "Özneyi Anlamak ve Karakteri Eğitmek: Kant Düşüncesinde Özgür Ahlaki Bir Varlık Olarak İnsan", *Artuklu Akademi*, 9/2 (Aralık 2022): 207-222.
- Aktürk, Eyüp. *Ahlaktan Tanrı'ya*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2016.
- el-Bâcî, Süleyman. *en-Nasîhatü'l-Velediyye*. thk. İbrahim Bâcîs Abdülhamid, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2000.
- Bölükbaşı, Mehmet. "Arapça Öğretiminde Telkin Yönteminin Önemi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12/65 (2019), 727-735. <http://dx.doi.org/10.17719/jjsr.2019.3484>.
- Buğda, Sadrettin. "Fıkıh Usulu Geleneğinde Münazara (Ebu'l-Velid el-Baci'nin el-Minhaç Fi Tertibi'l-Hicac Eseri Bağlamında)". *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7/2 (Aralık 2020): 1745-1773. <https://doi.org/10.17859/pauifd.823176>.
- Çağrı, Mehmet. "Nasîhât". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 32/408-409. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Demir, Hiclal. "Mehmed Nâzım Paşa'nın Oğlu Hikmet ve Torunu Nâzım'a Nasihatleri". *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5/2 (Ağustos 2021): 895-921. <https://doi.org/10.34083/akaded.958865>.
- Demirutku, Kürşat. *Değerlerin Edinilmesinde Ailenin Rolü*. Ankara: Artı 6 Medya Tanıtım Matbaa Ltd. Şti, 2017.
- Erturhan, Sabri. "Ebu'l-Velid el-Bâcî ve "İhkâmü'l-Fusûl" ü". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 6/1, (Haziran 2002): 235-248.
- Gemi, Ahmet. *Siyâsetnâme*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2019.
- Hasan, Kemal Abdülfettam ve Şihâb, M. Ahmed, "Şi'ru Ebî'l-Velîd el-Bâcî". *Journal of Surra Man Raa*, 7/26 (2011), 30-48.
- İbn Manzûr. *Lisânu'l-Arab*. (hzl. Emin Muhammed Abdulvahhab-Muhammed Sadık Ubeydî). Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, tsz.

- el-İsfahânî, Râgıb. *el-Mufredâtu Elfâzi'l-Kur'ân*. (thk. Safvân Adnân Dâvûdî). Dimaşk: Dârü'l-Kalem-Dârü'ş-Şâmiyye, 3. Basım, 2009.
- Kant, Immanuel. *Critique of Pure Reason*. (ed. Paul Guyer, Allen W. Wood), Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Kant, Immanuel. *The Moral Law*. Trns.by H. J. Paton, London: Hutchinson's University Library, 1947.
- Karaismailoğlu, Adnan. "Kelile ve Dimne". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 22/210-212. Ankara: TDV Yayınları, 2022.
- Karlığa, Bekir. "Gazzâlî". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 13/518-530. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- Kehhâle, Ömer Rıza. *Mu'cemü'l-Müellifîn*. 4 cilt. Beyrut: Müessesetü'r-risâle, 1993.
- Kemikli, Bilal. "Öğüt Almak: Nasihatname Geleneğine Dair". *Peygamberimiz ve Gençlik*. ed. Elif Erdem, Hale Şahin. Ankara: DİB. Yayınları, (2018). 167-173.
- Kılavuz, M. Akif. "Anne Baba Örnek Davranışlarının Çocukların ve Ergenlerin Dinî Kişiliğinin Oluşumuna Etkileri". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14/2, (2005), 41-58.
- Kuçuradi, İoanna. *Felsefi Açıdan Eğitim ve Türkiye'de Eğitim*. İstanbul: Türkiye Felsefe Kurumu, 1995.
- Malik b. Enes. *Muvatta*. thk. Muhammed Mustafa Âzamî. Abudabi: Müessesetü Zayid b. Sultan, 6. Basım, 2004.
- Müslim. *Sahîh-i Müslim*. Riyad: Beytü'l-efkârî'd-devliyye, 3. Basım, 1998.
- Öğmüş, Harun. *Kur'an Yorumunda Şiirin Yeri (II./VIII. Asır Çerçevesinde)*. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Özel, Ahmet, "Bâcî", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 4/414-415. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.
- Özdemir, Mehmet. *Endülüs Müslümanları (Kültür ve Medeniyet)*. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Özdemir, Mehmet. "Endülüs", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 11/211-225. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- Öztürk, Murat. "Klasik Türk Edebiyatında Babadan Oğula-Ebeveynden Çocuğa-Nasihat Geleneği". *Akademik Bakış Dergisi*. 39, (2013), 1-22.
- Pala, İskender. "Nasihatnâme". *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 32/409-410. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Uğur, Ahmet. *Osmanlı Siyasetnameleri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 1992.
- el-Vahş, M. M. *Mevsûatu Şuarâi'l-Endelûs*. Amman: Dâru Dicle, 2008.
- ez-Zehebî, Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed. *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*. thk. Şuayb Arnavut vd., 23 cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 5. Basım, 1982.
- Ziriklî, Hayreddîn. *el-A'lâm*. 8 cilt, Beyrut: Dârü'l-ilm li'l-melâyîn, 15. Basım, 2002.

Abu'l-Walîd al-Bâcî's Work Titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah* and its Analysis in Terms of Values Education

Citation: Gemi, Ahmet, Abu'l-Walîd al-Bâcî's Work Titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah* and its Analysis in Terms of Values Education, Artuklu Akademi, 2023/10 (1), 45-57.

Extended Abstract

Arabic literature is a rich literature that has its roots in the past. Stories, poems, fairy tales, sermons, parables, plays, and other folk products that were transmitted orally during a time when written literature did not exist were recorded with the spread of writing. Arabic literature, which gained momentum with Islam, was divided into different areas and soon reached a respectable level worldwide. Immediately after the arrival of Islam, topics related to the Arabic language, literature, and other related subjects were put into writing. This effort, which was aimed at a better understanding of the Qur'an, is called the "tadween movement." Along with the tedvin movement, scholars traveled to Arab tribes in the desert and carefully collected original language materials, which they recorded. Although poetry has developed more than other literary branches among Arabs, it can be seen that prose also developed significantly, especially after Islam. With the writing of religious texts such as Tafsir, Hadith, and Fiqh, and later with translation movements, there was significant progress in prose through translations from other nations' literature into Arabic. Undoubtedly, Andalusia was a development field for the Arabic language and literature. Andalusia, located on the Iberian Peninsula, was taken over by Muslim Arabs during the Umayyad period, and soon socio-cultural and economic development took place here. This development continued for approximately 1000 years. As in the field of Arabic language and literature, a considerable number of works were written in the field of science in Andalusia. The richness of the cultural treasure in Andalusia illuminates our path today as it did in the past.

In the Andalusian Umayyad State, one of the scholars who marked a period with his works was Abu'l-Walid Sulayman ibn Khalaf ibn Sa'd ibn Ayyub ibn Waris al-Tujibi al-Qurtubi al-Maliki al-Andalusi al-Bâcî, born in Batalyevs (Badajoz), currently located in the Extremadura Autonomous Region of Spain, in 403/1013. Although he lived in Bace/Beja in the south of Portugal with his family for a while, al-Bâcî settled in Cordoba and wrote many works, primarily in religious sciences. Al-Bâcî also has poems and prose works that reveal his literary aspect. One of these works is the book named "*an-Nasîhah al-Waladiyyah*," which includes advice to his two children. This work of al-Bâcî has the characteristic of a book of advice. The author divided his work into two parts. The first part contains topics related to the essential principles of Islam, such as the conditions of faith, the conditions of Islam, and issues related to religious life within the framework of the Qur'an and the Sunnah. The second part covers the issues of social etiquettes, such as doing good to others, showing love to the young and respect to the elderly, giving advice on doing good deeds, not encouraging the religious brother in worldly affairs, and not lacking love and respect. Works written to guide and advise people are called "nasihatname" in Turkish. As a literary genre, these works are didactic and can be in verse or prose. To influence the target audience in nasihatnames, verses from the Qur'an, hadiths, wise sayings, stories, anecdotal advice, polite expressions, and proverbs are utilized. Giving advice, like receiving it, requires a skill. It is essential that the advice given by a mentor is not wasted. Therefore, the person giving advice must be careful when selecting the target audience. The main purpose of writing advice or giving counsel is to transfer tried and tested positive experiences to future generations. Thus, the mentor, or the person giving advice, builds a bridge between the past and the future, transferring the accumulated knowledge of the past to the future. In this case, the advice taker should also have a certain level of proficiency as much as the advice giver.

Throughout history, advice has been passed down from parents to children, elders to younger people, and scholars to the illiterate, eventually becoming a separate field of written literature. In Arabic literature, this type of writing is called "nasihatname and siyasetname." Although it is difficult to distinguish between the two genres that represent the same type, nasihatnames mainly consist of advice given by elders to younger people and are more understandable and simple in terms of language. Siyasetnames, on the other hand, focus more on political issues such as government administration, management principles, leadership, rights, law, and justice. The role of advice in educating individuals and society is significant. It is well known that advice is especially important in child-rearing. In his work titled *an-Nasîhah al-Waladiyyah*, al-Bâcî provided directives to his children order for them to be happy in this world and the hereafter, and he supported these directives with religious sources and his own experiences. This study focuses on the role of al-Bâcî's aforementioned work in values education, taking into account contemporary educational and instructional methods. The study is based on two sections. The first section provides information about the life, works, and the period and geography in which Abu'l-Walid Sulaymân b. Khalaf al-Bâcî lived. In the second section, information is given about al-Bâcî's work *an-Nasîhah al-Waladiyyah*, and its place in child-rearing is examined. In this context, the place of the work in contemporary pedagogy is discussed, and the views of Kant, a prominent philosopher in the field of child-rearing, are presented. This section of the study provides information on the role of advice in child-rearing, the importance of parents being role models for their children, and passing on their knowledge and experiences for their benefit.